

Saksframlegg

Saksbehandler	Elin Aasnæss
Dok.dato	08.11.2024
Arkiv	FE-150
ArkivsakID	24/2535

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
027/24	Plan- og miljøutvalget	PS	18.11.2024
031/24	Levekårsutvalget	PS	19.11.2024
037/24	Formannskapet	PS	20.11.2024

Årsbudsjett 2025 - økonomiplan/handlingsplan 2025-2028

Kommunedirektørens forslag til vedtak

1. Økonomiplan/handlingsplan 2025-2028

Fremlagte forslag til økonomiplan/handlingsplan 2025-2028 for Hole kommune godkjennes, med de føringer og premisser som fremgår av dokumentet.

2. Driftsbudsjett 2025

Driftsbudsjettet for 2025 vedtas i samsvar med kommunedirektørens forslag "Bevilgningsoversikt drift (1A) etter §5-4 første ledd".

Nettobevilgninger til tjenesteområdene vedtas i samsvar med kommunedirektørens forslag "Bevilgningsoversikt drift (1B) etter §5-4 andre ledd".

Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra lønnsavsetning når lønnsforhandlingene er gjennomført og endelig pensjonsutgifter er fordelt.

3. Investeringsrammer

Investeringsbudsjettet for 2025 vedtas i samsvar med de rammer og forutsetninger som fremgår av kapittel Investeringer i økonomiplanen og som vist i Bevilgningsoversikt investeringer etter §5-5 (2A) første ledd og de konkrete investeringsprosjekter som fremgår av Bevilgningsoversikt investering etter §5-5 (2B) andre ledd, slik de fremgår i vedlegg til Kommunedirektørens forslag.

4. Lån

For 2025 gis fullmakt til følgende låneopptak:

- Lån til finansiering av investeringer, inntil 86,741 mill. kroner
- Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 8 mill. kroner.

5. Skatt

Skatt på inntekt og formue for 2025 fastsettes etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

6. Gebyrer, avgifter og brukerbetaling

Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger fastsettes ut ifra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for 2025 vedtas i tråd med kapittel Gebyrliste, Kommunale gebyrer for plan, byggesak, oppmåling og miljø 2025 og Vann- og avløpsgebyrer 2025.

Nye gebyrer, avgifter og brukerbetalinger gjøres gjeldende fra 1. januar 2025 dersom ikke annet er fastsatt.

7. Mål og resultatkrav

Mål og resultatkrav for tjenesteområdene fastsettes i samsvar med budsjettdokumentet.
Mål for finansiell styring er iht vedtatt økonomireglement.

Plan- og miljøutvalget - 027/24

18.11.2024

Møtebehandling:

Partiene foruten AP varslet at de er i prosess og vil legge frem budsjettforslag i formannskapet.
Utvalget hadde ingen kommentar til forslag til vedtak.

VEDTAK - Plan- og miljøutvalget :

Utvalget hadde ingen kommentar til vedtaket.
Partiene legger frem budsjettforslag i formannskapsmøtet.

Levekårsutvalget - 031/24

19.11.2024

Møtebehandling:

Utvalgsleder stusset over at saken kommer til levekårsutvalget da formannskapet og kommunestyret vedtar økonomisaker. Men han understreket at det har blitt sagt at utvalget kunne stille spørsmål til administrasjonen, noe som ikke var tilfellet da kun en kommunalsjef stilte (velferd).

Guro Bakke (H) mente at det var viktig at budsjettet blir forelagt levekårsutvalget for å stille spørsmål, men at utvalget tar budsjettet til orientering.

Kenneth Bekkemoen (Sv) ville at levekårsutvalget skulle knytte en kommentar til budsjettet som kan legges frem for formannskapet. Den lyder som følger: Levekårsutvalget uttrykker bekymring for flere av innsparingstiltakene som er foreslått på levekårsutvalgets ansvarsområder, og vil be formannskapet særlig legge vekt på å ivareta tilbudet til eldre, barnehagene og kulturtilbud i kommunen.

Utvalgsleder ville vite hvordan besparelsen på kr. 600.000 i 2025 og 1,4 mill. kr de neste årene ved å legge ned Sollihøgda barnehage har kommet frem, da de ansatte skal overføres. Spørsmålet ble ikke besvart i møtet, og bes besvares i formannskapet.

Utvalgsleder la frem forslag på vegne av Hole Høyre at budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 tas til orientering. Dette forslaget sammen med SVs forslag ble enstemmig vedtatt.

Kommunedirektørens forslag til vedtak falt.

VEDTAK - Levekårsutvalget:

1. Levekårsutvalget tar budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 til orientering.
2. Levekårsutvalget uttrykker bekymring for flere av innsparingstiltakene som er foreslått på levekårsutvalgets ansvarsområder, og vil be formannskapet særlig legge vekt på å ivareta tilbudet til eldre, barnehagene og kulturtilbud i kommunen.

Formannskapet - 037/24

20.11.2024

Møtebehandling:

Kommunedirektøren opplyste at administrasjonen legger frem en sak til formannskapets neste møte angående bruk av kompensierende midler (for nedgang i inntekter) fra staten som er på kr. 5,4 mill. kr. Midlene foreslås anvendt for å dekke kapitalbehov i Ringeriksbadet IKS, deltakelse i samarbeid om samfunnsmedisinsk enhet, og det resterende til å dekke forventede lavere skatteinntekter.

Kommunedirektøren hadde følgende kommentarer til Krf sitt forslag:

- Det er ikke anledning til å flytte investeringsmidler til drift.
- Hva gjelder avsatte midler til utskifting av skole-pc'er så er dette nødvendig for å oppfylle krav til oppdatert maskinvare, bla. av sikkerhetsmessige årsaker.

Svar på spørsmål stilt i Levekårsutvalget angående hva som er innsparingen ved nedleggelse av Sollihøgda barnehage: Kommunedirektøren svarte at Innsparingen ligger i reduksjon av en barnehagestyrer og at det kreves færre voksenressurser per barn i avdelinger med flere barn. De ansatte overflyttes til andre barnehager og barna får tilbud om plass i andre barnehager.

Forslag:

Det ble ikke votert over partienes forslag i møtet, men ordfører ba om at forslagene ble sendt ut sammen med høringen.

Sv v/Morten Dåsnes

«Kommunedirektørens forslag vedtas med disse tillegg og endringer:

Økte utgifter:

1. Velferd – Dagsenter eldre

Utgifter pleie, rehabilitering og omsorg økes med 750' i 2025, 1.000' i 2026, 1.100 i 2027 og 1.500 i 2028 for å etablere og utvikle dagsentertilbud

2. Oppvekst – Vikarstilling barnehagene, opprettholde Sollihøgda barnehage og styrke skole

Utgifter til vikarstilling barnehage budsjetteres med 600' hvert år.

Utgifter til å opprettholde Sollihøgda barnehage budsjetteres med 600' i 2025, og 1.400' i påfølgende år.

Utgifter til skole økes med 1.000' i 2028

3. Samfunn – Driftsteknikker vedlikehold, gang og sykkelveger, arealplanlegger, Kulturmidler

Utgifter til driftsteknikker vedlikehold budsjetteres med 400' i 2025 og 750' i 2026, 2027 og 2028. I 2027 styrkes vedlikeholdsbudsjettet med ytterligere 250' og i 2028 med 179' i tillegg.

Utgifter til gang- og sykkelveger økes med 1.000' i 2027 og 2028.

Utgifter til arealplanlegger budsjetteres med 900' i 2027 og 2028.

Utgifter til kultur, herunder støtte organisasjoner, økes med 500' i 2025 og 2026 og 1.000' i 2027 og 2028.

4. Administrasjon og fellesutgifter - formannskapets

Formannskapets disposisjonskonto økes med 79' i 2025 og 2026, 129' i 2027 og 200' i 2028.

Kostnader med innføring av eiendomsskatt budsjetteres med 1.000' i 2025 og 2026.

Økte inntekter og besparelser:

1. Eiendomsskatt innføres og budsjetteres med 7.500' i 2026 og 15.000' i 2027 og 2028.

2. Godtgjøring folkevalgte justeres ikke for pris- og lønnsvekst, og budsjetters med 229' i besparelse hvert år.

3. Utgifter til renter og avdrag reduseres med 1.100' i 2027 og 2028.

Tabelloppsett endringer i forhold til Kommunedirektørens forslag

(alle tall 1.000 kr)

Utgifter

Tekst	2025	2026	2027	2028
Barnehage Sollihøgda	600	1.400	1.400	1.400
Vikarstilling barnehager	600	600	600	600
Skole	0	0	0	1.000
Dagsenter eldre	750	1.000	1.100	1.500
Driftsteknikker vedlikehold, styrke ved	400	750	1.000	1.179
Gang- og sykkelveger	0	0	1.000	1.000
Arealplanlegger	0	0	900	900
Kultur	500	500	1.000	1.000
Formannskapet disposisjonskonto	79	79	129	200
Innføring eiendomsskatt	1.000	1.000	0	0
Til disposisjonsfond	0	2.400	9.200	7.400
Sum	3.929	7.729	16.329	16.329

Inntekter

Tekst	2025	2026	2027	2028
Godtgjørelse folkevalgte	229	229	229	229
Eiendomsskatt	0	7.500	15.000	15.000
Reduserte renter og avdrag	0	0	1.100	1.100
Fra budsjettet overskudd	3.700	0	0	0
Sum	3.929	7.729	16.329	16.329

Forslag til verbalvedtak:

1. Kommunedirektøren bes ta en pådriver- og koordinatrorolle overfor aktuelle myndigheter og utbyggere for å få fortgang i tillatelser og finansiering av kryssløsning Sundvollen. Hensikten er raskest mulig realisering av Sundvollen-kryss slik at en kan komme i gang med en styrt utbygging i Sundvollen i samsvar med kommunedelplan og kvalitetsprogram og legge grunnlag for stasjon på Sundvollen. Det forutsettes løpende informasjon til Formannskapet og politisk involvering når det er hensiktsmessig.
2. Kommunedirektøren bes etablere et samarbeidsforum mellom kommunen og relevante frivillige organisasjoner på flyktingefeltet med minst ett møte i halvåret. Hensikten er å bruke og koordinere kreftene best mulig for å integrere flyktingene på en god måte og bruke de ressursene flyktingene har til beste for dem selv og lokalsamfunnet.
3. Kommunedirektøren bes i årsrapport 2025 evaluere erfaringene med lederteam innen velferd og gi en vurdering av om det er en hensiktsmessig organisasjonsform også innen andre deler av Holes administrasjon.
4. Kommunestyret forutsetter at kommunedelplan Oppvekst legges fram for politisk vedtak i 2025 i samsvar med planstrategien og at framtidig barnehage- og skolestruktur utredes og avklares i Oppvekstplanen. Andre prosesser for nedlegging og sammenslåing av barnehager og skoler stilles i bero»

Sp v/ Lidia Myhre

Midlene på ca. 2 mill. kroner for tiltakene 1 -7 som er beskrevet nedenfor dekkes fra budsjettpostene for administrasjon og fellesfunksjoner, samt bruk av eksterne konsulenttjenester. Kommunedirektøren foretar omdisponeringen.

1. Bibliotek: Kr 60 000 til økning av bokbudsjettet for innkjøp av nye bøker, samt kr 30 000 til aktiviteter i regi av Hole bibliotek.

Bibliotekets bokbudsjett har vært betydelig redusert de siste årene og arrangementsbudsjettet er nullsatt. Biblioteket er et lovpålagt tilbud som trenger tilstrekkelige ressurser for å oppfylle sitt samfunnsoppdrag.

2. Fysioterapi: Kr 273 000 i driftstilskudd til en halvårs stilling ved Hole Fysioterapi, samt en oppgradering av kapasiteten fra nåværende 2,5 til 3 årsverk fra 2025. Det er videre en intensjon om å opprette ytterligere et halvt årsverk fra 2026.

Rekruttering av helsepersonell bør prioriteres høyt. Hole Fysioterapi ønsker å bygge et faglig miljø, noe som også bør være et mål for kommunen. Fysioterapi har en forebyggende helsegevinst, spesielt for å redusere sykefravær og støtte både eldre og det aktive idrettsmiljøet i kommunen.

3. Sollihøgda barnehage: Kommunestyret ber kommunedirektøren forkaste forslaget om nedleggelse av barnehagen på Sollihøgda.

En lokal barnehage er avgjørende for småbarnsfamilier i nærområdet, særlig siden mange pendler mot Oslo og ikke Hønefoss. Dette vil også ikke gi stor innsparing, da ansatte er tenkt flyttet til andre barnehager.

4. Frivillighet og kultur: Støtten til frivillige lag og foreninger samt Buskerudmuseene i Ringerike kuttes ikke, men økes med kr 200 000. Kommunedirektøren fordeler midlene og legger frem orientering for kommunestyret.

Dette er viktige satsningsområder for å opprettholde Hole som en kulturkommune. Hole ligger langt etter sammenlignbare kommuner i støtte til frivillighet og kultur.

5. Kirken: Tilskuddet på kr 390 000 til kirken opprettholdes.

Kirkebyggene forfaller og har et skrikende behov for rehabilitering. Ytterligere kutt i tilskuddene vil forverre situasjonen.

6. Holveværingen: Støttes årlig med *ekstra* bevilgning på kr 400 000 som kompensasjon for bortfall av strømstøtte.

Tapet av strømstøtte vil ha store negative konsekvenser for mange innbyggere. Det er inkonsekvent å fremme forebygging uten å støtte tiltak som faktisk bidrar til dette.

7. Beredskap: Kr 100 000 til nytt prosjekt «Sammen om beredskap». Formålet med prosjektet er å kartlegge og formalisere samarbeidet mellom kommunen og frivillige beredskapsaktører for å styrke den samlede beredskapsvevnen. Midlene skal benyttes til å engasjere en prosjektleder som skal lede arbeidet og sikre en helhetlig gjennomføring.

I dagens tid må beredskap prioriteres. Samarbeidet med frivillige beredskapsaktører er i dag utilstrekkelig. Kommunen er ikke rustet til å håndtere store kriser uten frivillig involvering.

Verbalforslag

1. **Beredskap:** Arbeidet med en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) er sterkt forsinket.

Forskriften om kommunal beredskapsplikt pålegger kommunen å revidere denne hvert fjerde år. Forskriften stiller krav om at helhetlig ROS skal forankres i kommunestyret, som bør involveres både i oppstarten av arbeidet og når analysen foreligger.

a) Kommunestyret ber kommunedirektøren om å ferdigstille ROS-analysen og beredskapsplanen og at saken legges frem innen utgangen av mai 2025.

b) Kommunestyret ber kommunedirektøren om å igangsette prosjektet «Sammen om beredskap».

Prosjektet skal ha som mål å utvikle et strukturert og forpliktende samarbeid med frivillige beredskapsaktører. Dette skal resultere i en konkret samarbeidsavtale som styrker beredskapsvevnen i Hole kommune.

2. **Rekruttering av helsepersonell:** Kommunen står overfor store utfordringer i rekrutteringen av helsepersonell, inkludert fastleger. I 2024 har to fastleger sagt opp.

Forslag: Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide en konkret plan for rekruttering av helsepersonell, med tiltak som retter seg mot eksterne ressurser og nye søkere. Saken legges frem for kommunestyret innen utgangen av august 2025.

3. **Omorganisering av administrasjons- og ledelsesstruktur:** Hole er en liten kommune, og strukturen for administrasjon og ledelse bør justeres for å være mer hensiktsmessig. Den økonomiske situasjonen tilsier en strammere styring, ikke basert på isolerte stillingskutt, men gjennom en helhetlig strukturendring som sikrer effektiv ressursbruk.

Forslag: Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide et forslag til en helhetlig organisasjonsmodell for kommunens tjenestestruktur, med særlig vekt på mulige innsparinger i administrative lederstillinger, spesielt på mellomledernivå.

4. **Interkommunalt samarbeid:** Utvidet interkommunalt samarbeid bør utredes. Posisjonspartiene har godkjent igangsetting av flere store planinitiativ som påfører administrasjonen stor arbeidsbyrde. Dette gjør at byggesaksbehandlingen sakter akter ut og kommunen må frasi seg gebyrer. Det har heller ikke lyktes å få etablert det fagmiljøet som forventes.

Forslag: Kommunedirektøren bes utrede et mulig interkommunalt samarbeid med Ringerike kommune når det gjelder behandling av plan- og byggesaker. Forslaget legges frem for kommunestyret innen utgangen av 2025.

5. **Befolkningsvekst og eldrebølge:** Kommunedirektøren påpeker veksten av en større andel andelen eldre i Hole, blant annet i budsjettforslagets side 24-28. Hole Sp mener at flere utbyggingsprosjekter i kommunen i alt for stor grad henvender seg til eldre kjøpere og ikke til småbarnsfamilier. Dette forsterker utfordringene knyttet til en økende aldrende befolkning.

Forslag: Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide forslag til konkrete tiltak som pålegger utbyggere å gjøre utbyggingsprosjekter mer attraktive for unge familier. Saken legges frem for kommunestyret før sommeren 2025».

Krf v/ Anne Lise Søvde Valle

«Forslag til reallokering:

- Hole KrF foreslår å kutte 500.000 i investeringsbudsjettet til Administrasjon og fellesfunksjoner i posten; *Avsetning til mindre tiltak gjennom året*, fra 2 millioner, til 1,5 millioner. Nødvendige mindre investeringer bør holes på et minimum i et år hvor også back-up hardware skal fornyes, en allerede stor kostnad for 2025.
- Hole KrF ønsker å øke rammen til Barnehagene med 600.000 i 2025, for å gi barnehagen på Sollihøgda mulighet til å bestå til tross for ledig kapasitet i barnehagen, frem til antallet barnefamilier i bydelen øker igjen.
- Videre foreslår Hole KrF å kutte avsetning til disposisjonsforn fra 5.100.000 til 5.000.000 nok, for å finne inndekningen for overnevnte satsing.

Verbalforslag fra Hole KrF:

- I en krevende økonomisk situasjon for kommunen mener KrF at skolebøker bør prioriteres fremfor elev-PCer til de laveste skoletrinnene. Forskning viser at økt bruk av digitale læremidler i skolen kan gå på bekostning av god læring. Stadig flere fagfolk vil også anbefale økt bruk av skolebøker. KrF foreslår KrF at man utsetter investeringer i nye elev-PCer på barneskolen, en budsjettpost på 600.000 nok, og at man ikke prioriterer elev-PC-er til barn i første trinn. Hole KrF vil heller ha mer læring gjennom lek, inn i skolen, fremfor læring gjennom skjerm.
- KrF ser med bekymring på kravet om at skolene i kommunen bes spare 6,4 millioner, og frykter at dette vil gå ut over voksentettheten og oppfyllelse av lærernormen i Holeskolen. Hole KrF ber om en oversikt over hvilke deler av Holeskolen hvor kuttene i personalkostnader planlegges. KrF stiller også spørsmål om en del av innsparingene kunne gjennomføres ved å utsette innkjøp av PC-er til lærerne fra 2025 til 2026 en budsjettpost på 1.000.000 nok)».

Høyre v/Lars Gomnes

(Høyre presiserte at endelig budsjettforslag ikke er klart, men ga kommentarer slik det fremkommer under).

«Dessverre er rammebetingelser for norske kommuner betydelig svekket de siste år. Stadig større oppgaver som ikke kompenseres fullt ut gjennom statsbudsjettet, samt en kraftig økning av kostnadsnivået gjør situasjonen umulig for en rekke kommuner. En regjering som har snakket med utestemme om «vanlig folk», desentralisering og viktigheten av tjenester nær folk, bør skamme seg når dette er de rammebetingelser de gir. Hole kommune har fortsatt en situasjon som gjør at vi leverer gode tjenester og har en liten ramme å spille på. Hole Høyre har god tro på hole kommune og en positiv utvikling her, men det er ingen tvil om at det stadig må utvikling, nytenkning og omstilling til for å få dette til.

Regjeringen gir ikke langsiktige gode rammebetingelser, men heldigvis har de klappet på en liten ekstrabevilling nå når det nærmer seg jul. Dette utgjør en tilleggsbevilling for 2025 på kr 5.391.000,- for Holes del. Dette er en bevilling som pt ikke er innbefattet i budsjett 2025, men som selvfølgelig må legges inn i budsjettet.

Det er et gjennomarbeidet budsjett vi har fått presentert for 2025. Hole Høyre prissetter det arbeidet som gjøres for å oppnå en robust organisasjon og en organisasjon som bygges for omstilling og utvikling i et bilde som er alt annet enn stabilt. Videre heier vi på det arbeidet som legges opp til både med hensyn til å utrede

situasjonen med hensyn til økt kapasitet på dagsenter og en utredning rundt sammenslåing av Vik- og Røyse skoler. Dette er viktige utredninger å få på plass for å nettopp finne de gode løsningene for fremtiden. Høyre og Frp vil slutte seg til kommunedirektørens fremlagte budsjett og økonomiplan, men vil i god tid før neste formannskapsmøte sende ut noen omprioriteringer og verbalforslag.

SV har fremlagt et gjennomarbeidet alternativt budsjett til dagens møte noe vi setter pris på. Det er vel allikevel ikke overaskende at vi ikke vil være med på deler av dette og at eiendomsskatt ikke vil komme i våre alternativ.

Høyre og fremskrittspartiet vil imidlertid i dag kunne si at vi vil frede Høleværingen og Hole idrettsråds støtte. Kommunedirektør har her foreslått kutt på over kr 500`. Dette kan vi ikke støtte. Idrettslaget Høleværingen og frivilligheten er begge bærebjelker i Hole kommune. Uten et godt tilbud til barn og ungdom innen idretten, en fungerende frivillighet og stor dugnadsinnsats, stopper Hole. Dette er selve fundamentet for et sterkt og sammen-sveiset lokalsamfunn. I Hole er det ca. 1500 medlemmer av idrettslaget og de frivillige gjør en innsats tilsvarende mer enn 20 årsverk. Det er beregnet at aktivitetene genererer ca. 135. 000 treningstimer. Dette må vi hegne om og fortsatt gi støtte til.

Samtidig har vi blitt presentert for prosjektet Munch-stien i Hole og Ringerike kommuner. Prosjektet går ut på å sette opp montere på hvert sted Munch stod og malte, med kopi av bildet og historien bak. Det er snakk om 16 lokasjoner og 11 av disse er i Hole kommune. Vi ønsker å støtte dette prosjektet med et engangstilskudd som også vil utløse andre nødvendige tilskudd. Dette er et fantastisk prosjekt for å ta vare på vår kulturarv og kan gi gode resultater både for folkehelse og turisme i kommunen. Det er også slik at Høyre og Frp i kommunen ser på kutt til Ringerike museum og skiforeningen som riktige grep.

Sollihøgda barnehage er allikevel den vanskeligste saken i år og jeg kan love at saken behandles grundig og godt, men at dette arbeidet fortsetter.

Vi ønsker med bakgrunn i dette og ta Årsbudsjett 2025 - økonomiplan/handlingsplan 2025-2028 til orientering og er grunnlag for videre arbeid. Saken vil dermed kunne vedtas på neste formannskapsmøte 11. Desember”.

Votering

Formannskapet besluttet enstemmig å sende ut kommunedirektørens forslag på høring med partienes forslag/kommentarer som vedlegg.

VEDTAK - Formannskapet:

1. Økonomiplan/handlingsplan 2025-2028

Fremlagte forslag til Økonomiplan/handlingsplan 2025-2028 for Hole kommune godkjennes, med de føringer og premisser som fremgår av dokumentet.

2. Driftsbudsjett 2025

Driftsbudsjettet for 2025 vedtas i samsvar med kommunedirektørens forslag “Bevilgningsoversikt drift (1A) etter §5-4 første ledd”.

Nettobevilgninger til tjenesteområdene vedtas i samsvar med kommunedirektørens forslag “Bevilgningsoversikt drift (1B) etter §5-4 andre ledd”.

Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra lønnsavsetning når lønnsforhandlingene er gjennomført og endelig pensjonsutgifter er fordelt.

3. Investeringsrammer

Investeringsbudsjettet for 2025 vedtas i samsvar med de rammer og forutsetninger som fremgår av kapittel Investeringer i økonomiplanen og som vist i

Bevilgningsoversikt investeringer etter §5-5 (2A) første ledd og de konkrete investeringsprosjekter som fremgår av Bevilgningsoversikt investering etter §5-5 (2B) andre ledd, slik de fremgår i vedlegg til Kommunedirektørens forslag.

4. Lån

For 2025 gis fullmakt til følgende låneopptak:

- a. Lån til finansiering av investeringer, inntil 86,741 mill. kroner
- b. Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 8 mill. kroner.

5. Skatt

Skatt på inntekt og formue for 2025 fastsettes etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

6. Gebyrer, avgifter og brukerbetaling

Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger fastsettes ut ifra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for 2025 vedtas i tråd med kapittel Gebyrliste, Kommunale gebyrer for plan, byggesak, oppmåling og miljø 2025 og Vann- og avløpsgebyrer 2025.

Nye gebyrer, avgifter og brukerbetalinger gjøres gjeldende fra 1. januar 2025 dersom ikke annet er fastsatt.

7. Mål og resultatkrav

Mål og resultatkrav for tjenesteområdene fastsettes i samsvar med budsjettdokumentet.

Mål for finansiell styring er iht vedtatt økonomireglement.

Partienes fremlagte høringsforslag sendes med ut på høring.

Sammendrag

Saken omhandler Årsbudsjett 2025 og økonomiplan/handlingsprogram for 2025-2028 for Hole kommune. Økonomiplanen/handlingsprogrammet synliggjør kommunens langsiktige utfordringer og viser hvordan mål og strategier skal følges opp samt økonomiske konsekvenser fremover.

Det er utfordrende tider for kommunesektoren i Norge. De fleste kommuner opplever at kostnadene øker mer enn inntektene, samtidig som de demografiske endringene bidrar til økte kostnader. Høyere renteutgifter og kostnadskrevende brukere er en del av det store bildet. Det legges til grunn at denne utviklingen vil fortsette og at Hole kommune vil måtte omstille, effektivisere og ta i bruk ny teknologi, for eksempel innen pleie – og omsorg, for å få en bærekraftig drift over tid.

Driftsbudsjettet innebærer brutto driftsbudsjett på 686 mill. kroner i 2025 og et netto driftsresultat på 0,5%, som gir 5 mill. kroner til avsetning på disposisjonsfond. Avsetningen er lavere enn målet for finansiell styring, men innenfor målsettingen om å ha et disposisjonsfond på 10% av driftsinntektene.

Saksopplysninger

Bakgrunn for saken

Kommunestyret skal en gang i året vedta en handlings- og økonomiplan som skal omfatte de fire neste årene. Årsbudsjettet er første året i planen. Handlings- og økonomiplanen skal synliggjøre Hole kommunes langsiktige utfordringer og vise hvordan mål og strategier i kommunale planer skal følges opp.

Årsbudsjett for 2025 og økonomiplan for de neste fire årene er tuftet på kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2018-2030, hvor FNs bærekraftsmål om sosial-, økonomisk- og grønn bærekraft er fundamentet for samfunnsutviklingen i Hole kommune. Koblingen mellom kommuneplanens samfunnsdel vises særskilt under hvert kommunal- og tjenesteområde, hvor det er en tekst som beskriver hva som skal oppnås i planperioden og deretter oppdrag som er knyttet

til strategier og mål i samfunnsdelen.

Økonomien skiller mellom et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett. I driftsbudsjettet vises pengene som brukes til å drifte tjenestene, for eksempel lønnsutgifter og skolemateriell. I investeringsbudsjettet vises midler til investeringer, for eksempel bygging av en skole.

Klimabudsjettet er en del av årsbudsjettet for 2025. Her vises hvilke klimatiltak som er prioritert, og hvilke økonomiske konsekvenser og effekt på klimautslipp disse har.

Budsjettprosessen

Formannskapet har ansvar for å fremme innstilling til kommunestyret i budsjettsaken. Innstillingen skal legges ut til alminnelig ettersyn/høring før kommunestyret skal behandle saken.

Kommunestyret skal etter planen vedta årsbudsjettet i møte 16.12.2024.

Kommunedirektørens forslag til Årsbudsjett – økonomiplan/handlingsprogram 2025-2028 er publisert i digital form Framsikt – digitalt budsjettdokument på kommunens hjemmesider. Se dokumentet her: [Økonomiplan 2025-2028 Hole kommune](#). Vedlagt følger en forenklet pdf-versjon av dokumentet.

Vurderinger

Hole kommune skal forvalte økonomien på en bærekraftig måte slik at den økonomiske handleevnen til å yte tjenester og samfunnsutvikling blir ivaretatt over tid. Kommunestyret har fastsatt følgende måltall for bærekraftig økonomi:

- Positive driftsresultat, minimum 1,75% av driftsinntektene for økonomiplanperioden sett under ett.
- Disposisjonsfond som utgjør minimum 10% av driftsinntektene.
- Bærekraftig gjeldsutvikling, innenfor 75% av driftsinntektene for den ikke avgiftsfinansierte del av gjelden.

Hole kommune opplever økt behov for kommunale tjenester innen flere områder og som generelt for kommunene opplever man at behovet for kostnadskrevende tjenester for den yngre del av befolkningen har vokst sterkere enn befolkningsveksten skulle tilsi.

Driftsbudsjettet innebærer et brutto driftsbudsjett i 2025 på 686 mill. kroner og et netto driftsresultat på 0,5% av driftsinntektene. Budsjettet innebærer 5 mill. kroner til avsetning disposisjonsfond. Resultatet og avsetningen er noe lavere enn kommunestyrets mål for finansiell styring, men innenfor målsettingen om å opprettholde ett disposisjonsfond på 10% av driftsinntektene. Store lånefinansierte investeringer i 2024 og 2025 gir behov for ytterligere omstilling. På denne bakgrunn er det svært viktig og helt nødvendig at Hole kommune ikke svekker handlingsrommet ytterligere, men holder et nøkternt og bærekraftig driftsbudsjett.

Budsjettet innebærer kostnadsreduksjoner på rundt 3% samlet og det foreslås strukturelle endringer og organisasjonstilpasninger som forventes å redusere kostnadene ytterligere i årene fremover.

Ferdigstillelse utvidelse av Hole ungdomsskole med kulturskole, fritidsklubb og stor flerbrukshall skal etter planen være klar til skolestart høsten 2025 og innebærer en betydelig satsing på barn- og unge.

Ny teknologi og velferdsteknologi tas i bruk for å sikre at flere eldre kan bo trygt hjemme. Det foreslås avsatt midler til å utrede et utvidet dagsentertilbud for eldre.

Budsjettforslaget innebærer store investeringer i kommunal infrastruktur innen vann- og avløp for

å møte nye renskrav og befolkningsvekst.

Nærmere om driftsbudsjettet

Veksten i kommunens frie inntekter forventes å øke, men kostnadsveksten er høyere som følge av høy lønns- og prisvekst, høy rente, økt tjenestebehov og økte lånefinansierte investeringers resultat på minimum 1,75% av driftsinntektene.

Regjeringens forslag til statsbudsjett ble fremlagt 9. oktober og er i hovedsak innarbeidet i budsjettforslaget. Nytt inntektssystem for kommunene fra 1.1.2025 er beregnet til å komme positivt ut for Hole kommune, men skaper større usikkerhet spesielt knyttet til endringer knyttet til skatteinntekter og inntektsutjevning.

I kapittel budsjettvedtak fremstilles bevilgningsoversikt – ramme til fordeling tjenesteområde hvor nivå på sentrale inntekter, utgifter, finansområdet og avsetninger fremgår. I bevilgningsoversikt 1B til fordeling rammeområder fremgår fordeling av netto budsjetttramme til det enkelte tjenesteområde. Økonomiske rammebetingelser som er lagt til grunn fremgår av Hovedtallene i budsjettforslaget og forslag til økonomiske rammer. Prioriteringer og premisser for de ulike tjenesteområdene fremgår i omtalen av Kommunens tjenesteområder, kommunalområdene og tjenesteområdene.

Klimabudsjett

Klimabudsjettet viser hvordan kommunen som virksomhet, samfunnsutvikler og myndighetsutøver jobber for å oppnå kommunens vedtatte klima- og miljømål. Kommunestyret har vedtatt følgende visjon og klima- og miljømål: Visjon 2050 – Hole kommune skal være en klimasmart kommune hvor det er lett å bo, arbeide og leve på en klima- og miljøvennlig måte.

I klimabudsjettet fremgår de tiltak som skal planlegges gjennomføres innen de ulike områder.

Investeringsplan 2025-2028

Investeringsplanen for 2025-2028 fremgår av kapitlet Investeringer i økonomiplanen. Investeringsplan med finansiering fastsettes av kommunestyret. Planen de nærmeste årene skal møte behovet i forhold til ferdigstilling av utvidelse Hole ungdomsskole, flerbrukshall, kulturskole og fritidsklubb i tråd med kommunestyrets vedtak.

Videre foreslås avsatt midler til å se på ulike løsninger for å utvide dagsentertilbudet for demente og til bibliotek i nye lokaler.

Det er vedtatt betydelige investeringer innen vann- og avløp iht Hovedplan for vann og avløp med særlige tiltak på Sollihøgda i samarbeid med Bærum kommune, Sundvollen sentrum og økt kapasitet og tilpasninger nye renskrav til Hole renseanlegg. Løsning for Hole renseanlegg skal etter planen besluttes innen utgangen av 2024.

Det foreslås avsatt midler til sikringstiltak som oppfølging av ekstremværet Hans.

Investeringsvedtaket knyttet til Hole ungdomsskole innebærer redusert handlingsrom for andre større lånefinansierte investeringer fremover. Investeringsplanen er basert på kommunens langsiktige drifts- og investeringsanalyse fremlagt på Plan- og perspektivmøtet.

Avgifter og gebyrer

Kommunestyret skal i forbindelse med årsbudsjettet vedta kommunale gebyrer jfr kapittel Gebyrliste. Gebyrene er i hovedsak oppjustert med 4,5% i 2025.

Andre forhold

Kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontroll og tilsyn for 2025 følger vedlagt og er innarbeidet i forslaget.

Hole kirkelig fellesråds budsjettsøkna for 2025 følger vedlagt. Forslag til driftstilskudd for 2025 fremgår av kapittel Samfunn/Kultur og fritid.

Kommunestyret har i økonomireglementet vedtatt at KOSTRA-tall skal rapporteres på detaljnivå en gang i året. KOSTRA-tall for 2024 er innarbeidet i budsjettdokumentet under de ulike kommunalområdene/sektorene.

Forskriftsrapportene/skjemaene for drift- og investeringer fremgår som Vedlegg/Vedlegg forskriftsrapporter i budsjettdokumentet.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler kommunestyret å vedta forslag til Årsbudsjett 2025 – økonomiplan/handlingsprogram 2025-2028.

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.:

Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner

Økonomireglement for Hole kommune

Vedlegg:

Årsbudsjett 2025 - økonomiplan 2025-2028

Budsjett 2025 for kontrollarbeidet i Hole kommune (L)(937980)

Hole kirkelig fellesråd budsjettsøkna 2025